

ІНСТИТУЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Визначено вирішальну роль інтелектуального потенціалу регіону як базового чинника посткризового відновлення економіки України в умовах цифровізації та воєнних викликів. Доведено, що ефективність формування та використання цього потенціалу визначається якістю інституційного середовища, зокрема системою захисту інтелектуальної власності та механізмами державно-приватного партнерства. Систематизовано фінансові інструменти підтримки інтелектуального потенціалу, а саме бюджетне фінансування, венчурний капітал, гранти та податкові пільги, із визначенням джерел, цільової аудиторії та очікуваних результатів для кожного. Проаналізовано вплив цифровізації на освітній процес, наукові дослідження та інноваційну діяльність, а також виокремлено нові компетенції, необхідні для функціонування в цифровій економіці, зокрема цифрову грамотність, аналіз даних, системне мислення та мережеву взаємодію. Охарактеризовано регіональні особливості формування інтелектуального потенціалу за типами регіонів, тобто столичні, промислові центри, університетські міста та периферійні, із визначенням їхніх переваг, викликів та стратегічних пріоритетів. Виявлено, що диференційована регіональна політика є необхідною умовою подолання нерівності між регіонами, яка посилюється через різний рівень доступу до цифрової інфраструктури. Розглянуто сучасний стан інноваційного розвитку України в розрізі ключових секторів, зокрема ІТ-індустрії, біотехнологій, агротеху, фінтеху та енерготехнологій, з оцінкою наявного потенціалу та необхідних заходів для його реалізації. Запропоновано систему стратегічних управлінських рішень, що охоплює цифрову трансформацію економіки, розвиток стартап-екосистеми, інтеграцію в європейський дослідницький простір, збереження та повернення талановитих фахівців. Зроблено висновок, що підвищення ефективності використання інтелектуального потенціалу регіонів України можливе лише за умови узгодженої взаємодії стратегій рівня підприємства, державної політики підтримки та міжнародного співробітництва, що забезпечує перехід від ресурсоємних до знанневоємних моделей економічного зростання.

Ключові слова: інтелектуальний потенціал регіону, цифровізація, інституційне середовище, фінансові інструменти, венчурний капітал, регіональна політика, інноваційний розвиток, стартап-екосистема, людський капітал, знанневоємна економіка.